

Australian Government

Sauni mo le COVID-19 tui

Fa'afou lata mai: 30 Iulai 2021

la mautinoa le sa'o o au fa'amatalaga patino

A'o e fa'atali mō lau fa'atalanoaga, e iai ni mea e mafai ona e faia nei ina ia e sauni.

la mautinoa o au fa'amatalaga patino o lo'o [lata mai ma fetai ma le Medicare](#), pe ā e agava'a (maitau mai, e mafai lava ona faia lou COVID-19 tui pe ā e lē agava'a mo le Medicare). E mafai ona e faia lea e ala i le:

- [Medicare i luga o le 'upega o fa'amatalaga](#) e ala i le [myGov](#)
- Le [Express Plus Medicare app](#).
- Vala'au i le [polokalama o le Medicare](#).

Afai e le o iai ni au fa'amatalaga, e mafai ona e:

- [Lesitala i le Medicare](#), pe ā fai e le'i lesitalaina muamua oe.
- [Amata](#) sau itulau o 'upega o fa'amatalaga i le Medicare, pe ā fai ua e lesitala i le Medicare, mā e le'i iai fo'i se feso'ota'iga a le Medicare ma le myGov.
- [Maua se Individual Health Identifier \(IHI\)](#), pe ā fai e te lē agava'a i le Medicare.

A mae'a loa ona fai lou tui, o le ā mafai ona maua se pepa o tala'aga o au tui e fa'amaonia ai lea tulaga. E mafai ona e mauaina [pe fa'apefea ona maua lau pepa o tala'aga o au tui](#) i luga o le Services Australia 'upega tafa'ilagi.

Sauni mo lau fa'atalanoaga

O lo'o i ai se tapula'a o sapalai o COVID-19 tui i Ausetalia ma le lalolagi. O lona uiga, o tagata e maua luga a'afiaga matuia o le COVID-19 ma/pe ua feso'ota'i fo'i ma le siama o le a maua muamua le tui. O isi tagata o le a mauaina le tui i se taimi. Sa'ili po'o ai o le a ave iai le fa'amuamua o le tui i le asiasi i le www.health.gov.au/covid19-vaccines. E mafai fo'i ona e siaki ma va'ai pe mafai ona e fa'atonuina se taimi o le COVID-19 tui i le asiasi lea i le <https://covid-vaccine.healthdirect.gov.au/>.

E lē tataua ona e auai i se COVID-19 tui fa'atalanoaga pe ā fai:

- e te lē o malosia ma maua i le fiva, tale, tafe le isu po'o isi fa'aaloga e ono maua mai le COVID-19
- o ē fa'atalia ni fa'ai'uga o ni su'esu'ega o le COVID-19
- na su'esu'eina oe ma fa'amaonia ua maua oe i le COVID-19 mā o lo'o e fa'anof'esea
- o lo'o ē i le kuarenitini
- na e feso'ota'i ma se tasi ua maua i le COVID-19

Afai ua a'afia oe i se tasi o nei aūga, siaki le tagata o lo'o tu'uina atu au tui. E ono mana'omia le toe fa'atonuina o lau fa'atalanoaga mo tui i se isi taimi. O COVID-19 tui e lē aoga lelei i le togafitiga o le COVID-19.

Afai na faia se isi ou tui i le 7 aso ae le'i faia lau COVID-19 fa'atalanoaga, ta'u i le tagata o lo'o tu'uina atu au tui. E ono fautuaina oe e le tagata o lo'o va'aia au tui e toe sui se isi taimi o lau fa'atalanoaga.

E lē mana'omia le su'eina o oe i le COVID-19 a'o le'i tu'uina atu le tui, pe ā fai e te le o fiva pe maua fo'i i nisi āuga o le faigatā na mānava.

Fuafua mamao mo tui e lua

E matuā tāua tele lou mauaina o le lua o COVID-19 tui. E tusa ma le tolu vaiaso le va o fuataga o tui e lua, pe a faia le COVID-19 Pfizer [Comirnaty] tui. E tusa ma le 12 vaiaso le va o tui e lua pe a fai na faia le COVID-19 Tui AstraZeneca. Fa'apu'upu'uina le va mai le 12 vaiaso i le le la'ititi ifo nai le 4 vaiaso le va o fuaga e ono talafeagai i ni tulaga. O le puipuiga maua lava fa'asaga i le COVID-19 e le tupu se'i vaganā ua mae'a le tasi i le lua vaiaso talu ona fai lou tui lona lua.

O mea e te manatu e ono tutupu i lau fa'atalanoaga o le tui

E tatau ona e aumaia mea nei i lau COVID-19 tui fa'atalanoaga:

- se ata ID, pe ā fai o iai
- Pepa o le Medicare, pe ā fai o iai
- ID tagata faigaluega, pe ā fai o le a faia lou COVID-19 tui ona o lau galuega
- Fa'amatalaga e uiga i so'o se tulaga o lou soifua maloloina, alesi, piliki pē o le immunocompromise (i.e. vaivai le tete'e atu o lou tino i siama)
- Fa'amatalaga e uiga i so'o se fuala'au o lo'o e inuina
- Fa'amatalaga e uiga i se COVID-19 tui na e faia talu ai (itu'aiga o tui ma le aso o le tui)
- Fa'amatalaga e uiga i se a'afiaga na maua i so'o se tui i taimi ua tuana'i
- igoa o au foma'i (GPs) o lo'o i ai nei ma ni foma'i fa'apitoa na e va'aia
- se ufimata (face mask) (pe a mana'omia e lau setete/teritori).

I le taimi o lau fa'atalanoaga, o le a mafai ona e fa'atalanoaina ni fesili o lo'o iai e uiga i le COVID-19 tui ma le tagata o lo'o tu'uina atu tui.

Ta'u i le tagata o tu'uina atu au tui pe ā fai e i lalo ifo o le 60 ou tausaga, o iai ni ou a'afiaga i ni ma'i, po'o e inumia ni fuāla'au. Aemaise ai, ia mautinoa e fa'ailoa ia latou pe ā fai na:

- iai sou alesi/a'afiaga i COVID-19 tui na faia muamua pē o se mea na gaosi ai le tui
- iai se anaphylaxis (alesi a'afiaga ogaoga) i isi tui pe o isi vaila'au
- isi tulaga ogaoga ina ua mae'a iloiloga a tagata tomai na mafua i se fuataga talu ai o le COVID-19 tui
- iai se tala'aga o le mastocytosis fa'amaoniaga ma le toe tupu anaphylaxis e mana'omia togafitiga
- pe fa'ailoaina mai ua maua i le capillary leak syndrome
- pe na maua i se tulaga matuia o alatoto ma/po'o arterial thrombosis i le tu'ufa'atasiga ma thrombocytopenia, aofia ai fa'amaoniaina Thrombotic Thrombocytopenia Syndrome (TTS, ina ua mae'a se fuataga muamua o le COVID-19 tui
- i ai se tala'aga o le heparin induced thrombocytopenia (HIT), central venous sinus thrombosis (CVST), toto to'a i le manava alatoto (splanchnic veins) pe o antiphospholipid syndrome feso'ota'i ma toto to'a
- maua i le myocarditis ma/po'o pericarditis
- maua nei pe talu ai i le acute rheumatic fiva pe o le endocarditis
- maua i le congenital ma'i fatu

- maua i le dilated cardiomyopathy (mo tagata i lalo o le 30 tausaga le matutua)
- ma'i fatu ogaoga
- tagata suia fatu
- iai se fa'afitauli tau piliki pē o e fa'aaogā le anticoagulant therapy (fuala'au fa'amanifi toto)
- o ma'itō
- o maua i le immunocompromised (e.g. vaivai le tete'e atu a lou tino i siama pē o e inuina ni fuala'au e fa'amutaina ai)
- na e maua i le COVID-19 i le taimi ua tuana'i, pē o fa'aauau pea ona e ma'i mai le COVID-19
- na faia se isi COVID-19 tui (ma o le a le itu'aiga)
- na faia nisi tui i le 7 aso talu ai.

I nisi o tulaga, e ono sili atu le faia o se fa'atalanoaga ma le tagata o tausia lou soifua maloloina e uiga i tui a'o le'i faia se taimi fa'atulagaina o fa'atalanoaga mo tui. E mafai fo'i ona e faitauina fa'amatalaga e uiga i tui fa'apitoa o lo'o e mauaina:

- [Fa'amatalaga i le COVID-19 Pfizer \(Comirnaty\) tui](#), pē o
- [Fa'amatalaga i le COVID-19 Tui AstraZeneca](#)

Fa'a'apefea ona e mauaina le tui

O le a tu'uina atu ia te oe le tui o se tui, masani lava i le maso i luga o lou lima. E tataua ona e fa'atali i le ofisa e fai ai le tui mo le 15 minute mo le va'ava'aiga o oe pe a mae'a ona fai le tui. E fua i le tala'aga o lou tagata ma ni ma'i o e a'afia ai, e ono fesili atu ia te oe e fa'atali i le ofisa mo le 30 minute.

E fa'a'apefea ona fa'aaogā fa'amatalaga ua e tu'uina atu i le taimi o lau faatalanoaga?

Mo fa'amatalaga pe fa'a'apefea ona aoina au fa'amatalaga patino, fa'amaumuina ma fa'aaogā asiasi i le: <https://www.health.gov.au/using-our-websites/privacy/privacy-notice-for-covid-19-vaccinations>